

Alarsyňyz jenneti / satiriki hekaýa

Category: Goşgular, Hekaýalar, Kitapcy, Satiriki hekaýalar, Sözler
написано kitapcy | 23 январа, 2025

Alarsyňyz jenneti / satiriki hekaýa ALARSYŇYZ JENNETI

Bir gezek şahyr dostlarymyň biri:

– "Dinsiziň hakyndan imansyz çykar" diýen aýtgý nädogry – diýipdi. Men ondan:

– O nähili? – diýip sorasam:

– Ýalňys-da şol! – diýip jogap berdi. – Bu atalar sözünü şeýleräk düzetmeli: "Dinsiziň hakyndan gelse-gelse imany kämil kişi çykar".

Muny diýen şahyr dostumyň adyny henize çenli eşden dälsiňiz. Gowy şahyr. Goşgynam gowy ýazýar. Ýöne ol goşgularyny gysganýarmy, nämemi, bu ajaýyplygyň ýaýradylmagyna göwnemän, kitap çykardanok.

Ol Gara deňiz etraplarynyň birinde ýaşaýar. Kyrk ýylda bir gezek Stambula ýa Ankara gezelenje gelýär. Serinde goşgynyň şemaly öwsüp başlasa, tutdurar bir tarapa, başyny alyp çykar ýat illere. Belli bir işleýän ýeri-de ýok, eýgörmüşini. Kökünü guratmajak bolup, ýuwaş-ýuwaşdan kakasynyň puluny gemrip ýör. Meniň pikirimçe, indi bular ýaly ogluň bolsa dagy, telpegiňi göge zyňybermeli. Ýöne ol kakasy bilen hiç dil tapysyp bilenok. Çünki onuň kakasy on ýedinji asyryň garaňky we gündogarly döwründen gelen adamdan tapawudy ýokdy, ogly bolsa öz döwrüniň öňdebaryjy döredijilik adamsydy. Kakasy aýagyny täretsiz ýere basanok, ogly kellesini bir ýere sokman düşegine geçenok. Özem ataly-ogluň arasyndaky bu çaprazlyk sessiz-üýnsüz bolup geçýär. Hiç haçan olaryň arasynda goh-galmagal, dwa-jenjel turanok. Kakasynyň heniz sowmaga puly barka, bu ýagdaý entek-entek dowam eder, "sünnet" diýip sakgal goýberen hojaefendi bilen içgä özüni aldyran diwana meşrep ogluň arasynda hiç haçan dwa bolmaz. Şahyr dostum:

– Kakamyň saçagy özi ýaly pikirdeşlere giňden açyk – diýdi. –

Biziň öýümüzden hajylardyr hojalaryň aýagynyň ýyganan wagty ýok. Ýaşayan etrapçamyzda Kyryk Aly diýen bir bela döredi. Çagakak bile oýnap ulaldyk. Soňra Kyryk Aly bir ýerlere sumat boldy, on-on baş ýyl gara bermedi. Şonça wagtlap onda-munda eden-etdilik edip gezipdir. Başa gelen bela. Adam ogluna eýgerdeli däl özem. Bazary paja oturtdy. Diňe biziň etrapçamyzyň däl, tutuş welaýatyň huzuryny bozdy. Islän aýal-gyzyna el degirmekmi, humarly oýunda jenjelleşmekmi, lülgammar bolýança içip, bulagaýlyk turuzmakmy, aý, garaz, etmedik pohy ýok...

Daş etsin, Allajan, dikdüşdi haramzadanyň şerine nälet, oňa polisiýadyr žandarmlaram ýokup bilenok. Ýolda ýöräp barýan birini "Eý, maňa alaryp seretdiňmi?!" diýýär-de, pyçaklap goýberýär.

Aýtmaklaryna görä, jenaýatyň her dürlüsinden sud bolany iki ýüzden dagy geçip gidipdir. Kakam aýtmyşlaýyn, "ynha, adamlar Hak ýolundan aýrylandygy üçin Allatagala şular ýaly belany jeza hökmünde başmyza musallat eýledi". Bu ýerlerden gümünü çekip gitsin diýip, il-gün üýşüp pul hödürläbem gördüler. Gitmedi. Teý bolmansoň "Dinsiziň hakyndan imansyz çykar" diýip has ýakasy gaýyşly başbozarlaryň gözlegine çykyldy.

Biziň ýaşayan ýerlerimizde, eşden bolmagyňyzam mümkin, hakyna tutma ganhorlar bar: Adamlaryň eklenji şundan...

Şolardan birküç sanysyny hakyna tutdular. Olaryň biri-de biziň başbozarymyzyň hötdesinden gelip bilmedi. Gijelerine daň atýança garaňky köçelerde garpyşyga girdiler, sapaňça seslerinden ýaňa arkaýyn uklap bilmedik. Biziň başbozarymyz professional ganhorlary öňüne salyp kowalapdyr... Gepiň keltesi, näme etsek-de, onuň hakyndan çykybilmedik.

Bir gün kakam meni çagyryp:

– Agşam Bekir hoja myhmançylyga gelýär. Diýseň düşünjeli hojadyr. Nahar iýlende senem bolgun – diýdi.

Biziň öýmüze hajylardyr hojalar kân gelýär welin, kakam maňa öň "Bile nahar iýeli" diýenokdy.

Meseläniň aslyny soň ejemden öwrendim. Kakam meniň bolşumy halamandygy üçin, ahyrynda Kyryk Aly ýaly bir belanyň döremeginden gorkanmyş. Ol Bekir hojany meni ýola getirsin,

selkildäp ýörmekden el çekdirsini diýip çagyran bolsa näme. Bekir hoja maňa öwüt-ündew etjekmi, doga etjekmi, belli däl... Bekir hoja geldi. Ak sakgally, nurana adam eken. Sylagly-sarpaly molla. Üýşüp şamlyk edindik. Şol wagt Oraza aýy-da däl-di, emma şonda-da Bekir hojanyň agzy beklimiş. Agzaçar wagty iýip-içmäge başladyk. Men agşamlaryna hiç zat iýemok, diňe içýän. Bu ýagdaý eýýäm birnäçe ýyl bári şeýle...

Çorbadan iki çemçe owurtlandan soň bir bahana tapyp daşary çykdy, otagyma girip arak ýelmedim-de, ýene saçagyň başyna geldim. Agzymdan ys gelmesin diýip, agşamlaryna raki däl-de, arak içýän. Dagy näme etjek, kakamyzy-da sylamaly...

Birnäçe gezek arak içmek üçin git-gel oýnaýançam naharam iýip bolduk. Bekir hoja töwir galdyrmaga durdy. Hojanyň dogasy nahardan uzaga çekdi. Töwirden soň birnäçe gezek ýüzüme üsgürdi.

Bekir hojany bu jelegaýlarda tanamaýan ýok eken... Ony görmäge, haýyr dogasyny almaga myhman barsy geldi. Ertesi günü biziň müftimiz Bekir hojadan metjitde wagyz etmegi haýyş etdi. Şeýle beýik, salyhatly, ylymly hojanyň wagyzyny diňlemek her ýetene nesip edýän zat däl. Kakam meni sypdyрмаýanlygy üçin olaryň ýanyndan aýrylyp bilemokdym. Gaýtam maňa:

– Öýle namazyny okamaga senem biziň bilen bile metjide git – diýdi.

Kaka sözü-dä. Näme etjek dagy, diňlemeli bolýar. Bekir hojanyň wagyz etjegini eşdenler jumga namazyny okamak üçin metjidi doldurypdyr. Metjidiň içinde aýak basara ýer bolmansoň, jemagat ýeri-de doly, içeri sygmadyklar daşarda, howlyda namaza durdy. Namazdan soň Bekir hoja wagyz etmäge durdy. Onuň wagzyndan görnüşine görä, dogrudanam çuň düşünjeli molla eken. Ömründe jumga namazyna gelmeýän aýallar wagyz diňlejek bolup metjide ýagdy. Agy sesleri ilkinji bolup aýal-gyzlaryň arasyndan eşdildi. Soňra ýaýylyp gitdi. Bekir hojanyň wagzynda hemmeler aglap başaldy.

Hojaefendi daýaw göwresi bilen sadap kakmaly kürsä çykyp oturdy. Söhbet etmäge durdy... Onuň wagzyndan doýup bolanokdy. Bekir hoja şeý diýýärdi:

– Näme üçin roza tutaňzok, rakidir şerap içýäňiz, serhoş

gezyäňiz. Ondan soňam jennete gitmek isleyäňiz. Bä-ä-ä... alarsyňyz jenneti! Namaz ýok, nyýaz ýok. Humat diýseň başdan agdyk. Soňam jenneti arzuwlaýaňyz. Bä-ä-ä, size... Alarsyňyz jenneti. Nämähreme bakýaňyz, harama uçgur çözyäňiz, hahhaýda-wahhaý, soňam jenneti arzuwlaýaňyz. Bä-ä-ä!.. Alarsyňyz jenneti!

Bekir hoja "Bä-ä-ä, size jennet! Alarsyňyz jenneti!.." diýdigiçe, jemagat boýur-boýur gözyaş dökýärdi. Ömrümde "Bä-ä-ä size, alarsyňyz jenneti!" diýen sözüň şular ýaly täsirli bolubiljegini pikir edemokdym. Özümi saklabilmän aglamaga başladym, beýlekileriň aglama hüýi maňa-da geçdimi, ýa bolmasa, Bekir hojanyň wagzy täsir etdimi, bilemok. Bekir hoja "Bä-ä-ä, alarsyňyz..." diýdigiçe, menem beýlekiler ýaly möňňürip agladym.

Wagyzdan soň aglamakdan ýaňa gözleri gyzaryp ýumruk ýaly bolanlar ýekän-ýekäm gelip, Bekir hojanyň elini öpdüler. Menem içimden dagy-duwara raki, meý içmezlige ant içip toba etdim, ýöne seretdim, agşama çenli çydar ýaly däl... İçimden "Şu gün agşam iň soňky gezek içeyin, ertir ýene toba edäýerin" diýdim. Kakam:

– Bu agşamam şamlygy bile edineliň! – diýdi.

Bir oýun kelläme geldi. Men kakama:

– Rugsat berseň Bekir hoja agamyz bu gije meniň myhmanym bolsun, daşarda bileje nahar iýäýeris... – diýdim.

Bekir hoja muny eşidip "Seret, oglan adam bolýa" diýen manyda kakama göz gypdy. Kakamyň göwni hoşdy. Ol:

– Ýeri, bolýa – diýdi. – Eger Bekir hoja razy bolsa...

Bekir hoja:

– Men her ýeten restoranda garnymy doýurman – diýdi. – Musulman adamam bir restoran ýöredermi?

– Reşit hajynyň restorany bar, hawa.

Her gün agşam baryp içýän restoranymyň hojaýyny Reşit aga hakykatdanam hajydy. Restoranyň dik maňlaýynda "Lezzet restorany – Reşit hajy Ärogly" diýip ýazgysy-da bar.

Bekir hojanyň biziň öýümüzde nähili iýip-içýändigine belet bolandygym üçin, ätiýaçdan ýanyma es-esli pul aldym. Garaňky gatlyşan badyna Reşit hajynyň restoranyna gitdik. Bekir

hojanyň agzy ýene beklidi. Agzaçar wagty ýetende "Bismilla" diýip, bir owurt suw bilen agzyny açan badyna, çorbanyň daşyna geçdi. Men bolsa birje kotlet iýdim. Yzyndanam ofisianta:

– Şerbet getir – diýdim-de, elim bilenem içine arak guý diýen manyda yşarat etdim. Arakly şerbet geldi. Bekir hoja çorba sümürýär, men bolsa şerbet...

Bekir hoja bir çanak çorbany başyna çekip doýmady, ikinji çanagy-da boşatdy. Men özüme ýene şerbet buýurdym. Ikinji çanagy boşadan hojanyň gowurma iýesi geldi. Menem şerbetiň üçünji pyýalasyndan barýan. Kem-kemden kellämi durlamaga başladym. Şol wagtam yzyna üç sany bikäri tirkäp Kyryk Aly gapydan girdi. Wah, bir bolmasyz iş gopaýmasa ne ýagşy! "Baran ýeri gap-çanak" Kyryk Alynyň görnen ýerinde goh turmadyk wagty barmy näme.

Kyryk Aly Bekir hojany gören badyna, ylgap bardy-da, onuň elini öpmezmi! Ol:

– Enşalla, Siziň dogadilegiň bereketinden biziň ýaly günäkärlerem Hak ýoluna girerler... – diýdi. Bekir hoja bu sözlere monça bolup:

– Ömrüň bolsun, oglum, hany, otur bakaly – diýdi.

Kyryk Aly bilen ýanyndaky ykmandalar restorana içmäge gelensoňlar, Bekir hojanyň ýanynda oturmajagam boldular. Hoja bolsa olary zor bilen oturan stolumyza çökertdi. Men o wagt arak garylan şerbetiň dördünji pyýalasynda barýardym. Bekir hoja-da pide buýurdy. Hoja olara:

– Siz näme iýmekçi? – diýip, ýüzlendi. Olar bir-birlerine seredişdiler. Kyryk Aly çekine-çekine:

– Bize çorba bolýa – diýdi.

Kyryk Aly agşamlaryna çorba iýýän adam däl. Bekir hoja pideden soň ýogurtly ysmanak, yzyndanam kotlet iýdi. Ondan soňam palaw buýurdy. Palaw symyşlap durka menden:

– Içip duran zadyň näme, şerbetmi? – diýip sorady.

– Hawa, Bekir hoja aga, şerbet...

Ol ofisianta:

– Bu şerbetden maňa-da getir! – diýip seslendi. Getirilen şerbetden üç susak alandan soň: – Oh-hoo, munyň bal ýalydygyny! Lezzeti janyňy alyp barýar... – diýenden, ofisiantyň

oña-da arak garylan şerbet getirip berendigini bildim.

Bekir hoja agzyny şapbyldadyp, şerbeti başyna çekip bolansoň:

– Oglum, ýene şerbet getirsene, ýaman gowy bolupdyr-aý! – diýdi.

Derhal ofisiantlaň aşhanasyna baryp, arak goşmazlygy tabşyrdym. Orta arak goşulmadyk şerbet geldi. Bekir hoja bir owurtlady-da, ofisianty çagyryp:

– Bu ýaňkydan däl ýaly-la – diýdi. – Äkit, oglum. Ýaňky şerbetiňden getir!

Boljak iş bolupdy. Bekir hojanyň öňüne arakly şerbet goýuldy. Palawyň ýany bilen üç käse arakly şerbet içenden soň börek buýurdy.

– Börek guraksy gitmesin, ýene şerbet getir – diýdi.

Kyryk Aly:

– Tagsyr, bu gün metjitde wagyz eden ekeniňuz, bilmän galypdyrys. Geleniňizi eşdip, barmanymyza gynandyk, biz günäkärler... – diýenden, Bekir hoja onuň sözünü bölüp:

– Enşalla, ýalkanarsyňyz... – diýdi. Yzyndanam ofisianta şerbet buýurdy. İçip durka:

– O-oo-oh, aşpeziň öten-geçeniniň janyna batsyn, diýseň şirin, diýseň nepis... Ömrümde bular ýaly şerbet içip görmändim... – diýip aldygyna samraýardy.

Ýuwaş-ýuwaşdan gözleri agyp-dönmäge, alarlyp-alarlyp bakmaga başlady. Bazzyk-buzzyk edip, dili-de çolaşyp galdy.

– Ýene şerbet getirsene, oglum! – diýip, ofisianta seslendi.

Sekizinji badany boşatdy. Bir seretsem, Bekir hoja mazaly serhoş bolupdy. Oña esewan boljak bolup, men arakly şerbet içmämi goýbolsun etdim. Kyryk Aly we onuň ýanyndaky bikärler raki içip bilmän ikiýana ýaltaklaşýardylar, emma hoja-da zat diýip bilmän durdular. Olar öňlerinde duran çorbadan birki çemçe alan boldular. Kyryk Aly çilim gabyny çykaryp Bekir hoja mürähet etdi:

– Hojam, meýliňiz bolsa alyň? – diýdi.

Bekir hoja dilini bazzykladyp:

– Men çilim çekemok welin, häzir çekmek wajyp boldy. Sizem-ä meni sylap hälden bäre içmän otyrsyňyz. Şoň üçin bir burugsalyň bakaly, sizem arkaýyn içiň... – diýdi.

Çilimini burugsadyp:

– Şerbet ne gözel şerbet eken-aý, ýene getirseňizläň! – diýip gygyrdy.

Näme etjegimi bilmedim. Ýene bir käse içse, ýetjek derejesine ýetip, ýolda ýykylyp galjakdy. "Bekir hojany içirip, zyrryjym edipdir" diýip gepim çyksa, kakam meni öýe salmaz, bärilärlerde-de durarlygym galmaz...

Men ofisiantyň gulagyna:

– Ýene şerbet buýursa gutardy diý – diýip çawuş çakdym.

Bekir hoja hem-ä arakly şerbetden owurtlaýardy, hemem wagyz edýärdi:

– Şerap içseňiz, raki içseňiz, erbet ýola düşersiňiz, zyna edersiňiz, günä girersiňiz, soňam jenneti arzuwlan bolýaňyz... Bä-ä-ää! Alarsyňyz jenneti!.. Iliň namysyna gyýa göz bilen garaýaňyz, halala haram, dogrulyga hile goşýaňyz, soňam jenneti gözleýäňiz. Bä-ä-ää! Alarsyňyz jenneti!..

Kyryk Ala seretdim. Bendäň çagasy Bekir hojanyň öňünde büzülip-büzülip, eşekýassygyna dönüpdür... Bekir hoja:

– Ýaňky şerbetden getirsene, oglum! – diýip gygyrdy. Ofisiant:

– Gutardy, hojaependi – diýdi.

Diýmesine diýdi welin, gopan kyýamaty bir görseňiz! Bekir hoja ýumrugyny stola urup, ýumrugyň zarbyna zyňlyp giden çanaklary, çemçeleri ýere oklap (daş edewersin!):

– Ha-aa-aýt!... – diýip, diýe bir nagra dartdy welin, restoranda oturan müşderileriň elindäki çarşaklar, bulgurlar ýere gaçdy.

Bekir hoja:

– Meň şerbet içesim gelyär!.. O nähili ýok? Bekir hoja şerbet diýer-de, ýok diýlermi heý? Päheýt, gurrumsaklar!.. – diýip, kükrände, bir seretsem hojanyň göwresi öňe omzap, stoluň üstüni weýran edip barýar.

– Durawer, Bekir ependi aga, durawer, bir duraý-da, janyňa döneyin!.. Sen ýeke gezek şerbet diý, şobada geler ýaly ederis! – diýip, onuň sakgalyny sypap-sermäp, zordan ýerinde oturtdym. Öňünde bir şakäsäni dolduryp şerbet goýuldy. Bekir hoja elindäki çemçäni zyňyp goýberdi-de, şakäsäni başyna çekdi. Sakgalyndan akan şerbet damjalary boýnuna, döşüne syrykdy.

– 0-oo-oh. Janyña jan goşýar. Köp şükür! – diýip uludan gägirdi. Yzyndanam: – Doldursana ýene bir gezek! – diýip gygyrdy.

Bir salymda peleňe döndi. Birdenkä Kyryk Ala ünsi düşdi.

– Sen kimdiň-aý, adyň näme?

– Aly...

– Hiýh... Yogsa-da sen? Şol Aly diýilýänmi... Şeýlemi?..

Kyryk Aly boýnuny burdy. Bekir hoja arlady:

– Kyryk Aly... Sen maña Kyryk bolaňda näme, bolmaňda näme, bildirýän ýeri barmy? Eýesiz it!..

Eý-hoo! Häzir Kyryk Alynyň bir gäbi azsa, hoja poja diýmez, sakgalyndan tutup muny dogram-dogram eder.

Bekir Hoca nagra dartýan ýaly seslendi:

– Haýt, oglum, bu stola, heý, seredýän ýokmy? Heeeeeeeý!.. Dolduryň şuny!..

Bekir hoja mazaly ugruny ýitirdi öýdýän. Men bolan zatlary kakam eşder öýdüp gorkup otyryn. Bekir hoja bir şakäse arakly şerbeti içensoň gözleri saga-sola dönüp başlady. Hojanyň serhoşlygyny henizem aňsyryp ýetişmedik Kyryk Aly:

– Rugsat berseň, biz turaly, hojaependi, bize rugsat ber! – diýdi.

Käşgä diýmedik bolsady. Bekir hoja ýakasyna ýapyşyp Kyryk Alyny oturgyjyna çökertdi:

– Senmidiň şol asyl bu millete ýaka tüýkürden? Maña seret!.. Men kyryk myryk diňlemen! Men adamyň...

Hoja bogazyny ýyrtaýjak bolup gygyrýardy. Goňşy stolda oturanlaryň biri Bekir hojany tanamaýan bolarly.

– Sakgalyňdan utan, aýyp dälmi bu! – diýäýmezmi.

Wah, wah, wah... Hoja zyrryjym boldy, asyl ýöne saklar ýaly däl. Baş-on adam bolup ýeke hojanyň önünde durup bilemzok. Bir seretsem, Kyryk Aly müzzerilip, Bekir hojanyň elinden-aýagyndan ogşap, ýalbaryp dur:

– Aman hojam, etme hojam, eýleme hojam...

Bekir hoja önüne çykany eňterip dur. Peläket, daýaw adam eken-aý. Kyrk Aly we onuň ýanyndaky üç ykmandasy, men iki ofisiant bolup Bekir hojany zordan restorandan çykardyk. Bekir hoka sekizlik ýasap, bir eýläk-bir beýläk ýykylýardy. Goluna

girmesek dagy duran ýerinde balagyna buşugyp galjak...

– Ulan Kyryk!

– Baş üstüne, tagsyr!

– Bu ýerleriň iň azmly hekemi senmidiň?

– Siz barkaňyz hetdimiz bolmaz...

– Ulan, men hekemleriň...

– Edersiň, tagsyr...

– Bu golaýlarda meýhana ýokmy?

– Tagsyr, bizi synagdan geçirýäň, görnüp duran zat... Siz ýanymyzda durkaňyz...

– Düş öňüme, çalt meýhanany görkez maňa!..

Tirsegi bilenem bir urdy welin, Kyryk Aly baş metr öňe zyňlyp gitdi. Almytyny alan Kyryk Aly:

– Ýnha, şu ýerde, tagsyr! – diýdi.

– Düş öňüme!..

Üşüp meýhana geldik... Bekir hoja ýeri-gögi lertzana salan nagra bilen:

– Heý, käfirler! – diýip gygyrdy. – Erte kyýamat günü näme hasap berersiňiz? İçeniňiz şu zährimar, ýene-de jennet gerekmi size? Bä-ä-ä!.. Alarsyňyz jenneti!

Yalbar-ýakar edip, eline etegine ýapyşdyk:

– Beýtmesene hojam... Gurbanyň bolaýyn hojam!..

Meýhanadakylar hojany sakgalyndan süýröp daşary zyňjaklar welin, Kyryk Alydan gorkup seslerini çykarman durlar. Hojany zor bilen oturtdyk. Biz bu ýagdaýda öýe barsak, kakam meni hatybizar eder. Boljak iş boldy, Bekir hojany mazaly içirip bihuş etmeli we göterip öýe salmaly-da, kakama bildirmän düşegine süýndürmeli.

– Bekir endi agamjan, şerbet içjekmi?

– Getir!..

Meýhanada şerbet ýok eken, diňe ülje suwy bar. Bir çüýşe ülje suwuna arakdyr likýory garyp berdik. Hoja bir gezekde gulkuldatdy.

– Ýene gerekmi, hojam?

– Getir!..

Dikdik öňüme ýene bir çüýşäni. Onam içen Bekir hoja barmaklaryny stola urup aýdyma zowlatdy. Turbadan çykýan ýaly

zoňtar sesi bar eken. Kyryk Aly ýuwaşlyk bilen eglip gulagyma:
– Dostum diýýän-ä diýip pyşyrdady. – Munuň bolşy hojanyň bolşuna meňzänok. Hiç halamadym. Näme boldy beýle?

– Sen sorama Kyryk, menem aýtmaýyn. Bir zad-a boldy öz-ä...

Kyryk Aly neşesini dolduryp, çilim ýasandy.

– Çekjekmi, tagsyr!

– Çekemok!

– Huzuryňyzda çekmek edepsizlikden nyşan we jaýyz däl. Ejaý edýäris. Sen başla, tagsyr, bize-de gezek bersinler.

Bekir hoja beňli çilimi aldy. Men derrew elimdäki çakmagy işletdim. Hoja hem beň çekýär, hem likýordyr aragy içýär, pessaý ses bilenem aýdyma hiňlenýär. Peläketdiň uklamak ýadyna düşenok, gaýtam içdigiçe bujurygy artyp baryar. Onuň şol gije içen aragy ýaly suwy bir goşun bölümi içip bilmez.

– Ulan, men adamyň... – diýip gygyran badyna, Kyryk Aly:

– Lepbeý, tagsyr, aýdyp otur! – diýip, sözüni asmanda kakyp alýar.

Beň mazaly hojanyň başyny aýlansoň:

– Bäreň heleý bazary nirede? – diýip gygyraýmazmy!

– Durawer, tagsyr, bärde olar ýaly zat bolmaz...

– Owarra bolsana!.. Dürziler diýsäni!.. Siz näme bizi hoja eşiğinde görüp ugur-ýol bilýän däldir öýtdüňizmi? Düşüň öňüme... Bize bu gije pessaýdan sedalar geldi, içimize nur dogdy.

Kyryk Aly gaçjak ýaly edenden, Bekir hoja duýdy-da, elinden şapba ýapysdy:

– Bu etrabyň jelephanasy nirede?..

Başga alaç galmady. Çykdyk ýola. Hoja aýdyma başlady. Gaýtam:

– Sizem aýdyma gygyryň! – diýip biziň ýakamyzdan aslyşdy. Nätjek dagy, hoja eýerip hor bolup aýdyma gygyrдыk... Hemmeler bize seredýär. Masgaraçylyk! Ýer ýarylanok, bizem giremezok. Hojaň piňine-de däl.

Aýdan ýerine bardyk. Aýallar Kyryk Alyny görenden, gorkudan titräp:

– Aýdyber, agam! – diýdiler.

Bekir hoja bulary ýarym-ýalaňaç halda görüp:

– Tüff size! – diýip gygyrды. – Hudaýdanam gorkaňzok. Her pohdan gaýdaňzok, küntiçilik edýäňiz, günäleriň içinde

ýüzýäňiz, soňam jennete düşesiňiz gelyär. Bä-ä-ä! Alarsyňyz jenneti.

Aýallar gorkularydan ýaña girmäge deşik tapmadylar. Hojany bir diwana ýykdyk.

– Bekir endi agamjan, şerbet içjekmi?

– Getir!

Bu gezek bir çüýşe gazly ülje şerbetine bir çüýşe sap spirti garyp berdik. Bir gezekde boşatdy. Yzyndanam:

– Elhamdülillah... – diýip gägirdi.

– Derrew hojaefendä bir kofe taýynlaň!

Kyryk Aly hojanyň ukusy tutsun diýip kofäniň içine bir bölek tirýek atdy. Uklamak nirde, gaýtam hoja tirýekli kofäni içip guduz ite öwrüldi welin, pyçak gören gäwmişem şeýle bolmaz. Kyryk Aly haýran-sermisal halda:

– Dostum, bu bölek tirýek bir topbak galtamany ukladýar, bu ne bela?!.. Allanyň hikmeti... – diýdi.

Bekir hoja öý eýesi aýaly çagyryp:

– Boýuňyza barabar günä edýäňiz, hatyn! – diýdi.

– Alla günämizi geçsin-dä, edýäs öz-ä, hojam.

– Ýeri, nädip edýäňiz?

Aýal uýaldy. Dymdy. Bekir hoja ýene gürledi:

– Aýt-da, nädip edýäňiz?

– Erkek gelyär, bizem göwnüni görýäs.

– Bize-de şony et onda, göreli bakaly! Edýän günäňizi görmek gerek...

Aýallaň biri eline dep alyp, aýdym aýtmaga durdy. Ýene bir çalarak çykaryndy-da, tans oýnamaga başlady. Hojanyň eline bir käse şerbet berildi. Ol:

– Ýar, ýar... Medet heý! – diýip, atylyp orta çyksa näme!

Bekir hoja daýaw göwresi bilen pyrlanyp başlandan, öýüň poly-potology bir ýere geldi. Tansçy aýalam joşa geldi.

– Durawer, hojam, ýuwaşrak, polisiýa üstümüzizi basar ýogsa!

– Aý, şo polisiýaňam...

– Eşdiläýmesin, hojam.

– Eşdenleriňem...

Hojanyň eline ýerli-ýerden şakäse, bulgurda, kürüşgede arakly şerbet berildi. Bekir hoja bularyň barsyny bir başyna

çekende gutaryp, täzeden tansa girdi.

– Hojam, kofe meýliňiz barmy?

– Getiriň.

Tirýekli kofäni berýäs eline.

– Hojam, çilim çekerin diýseňiz?

– Al bärrik!

Beň garylan çilimi tutdurýas agzyna.

– Hojam, şerbet?

– Gelsin!..

Arak, spirt, likýor garylan şerbetleri berýäs. Uklap galandan geçen, gaýtam öňküden beter bolýar. Indi onuň nä derejä ýetenini söz bilen beýan etmek mümkin däl...

Gün guşlukka öýden çykanymyz, emma Bekir hoja duranok.

– He-heeeýt!.. – diýip arlanda, hemmeler bize seredýär. Garawullar, polisiýa işgärleri bizi görýänem bolsa, Kyryk Alydan çekinip, bir gyrada bukulşyp, bizi görmediksireşen bolýardar.

Öýe gaýdyp barýarka, Bekir hoja mazaly azdy, Kyryk Alynyň ejesini bajysyny goýman sögündi. Kyryk Aly oňa ýalbarýardy:

– Kyryk saňa gurban bolsun, beýtme hojam...

Bekir hoja gepe-söze düşer ýaly däl. Ahyryn Kyryk Alyjyň gahary gaýnap depesine çykdy, aýlamazmy ýalpyldap duran ak saplyny! Şowagt Bekir hojany bir görsediňiz, zaňňar pyçagy görenden kesilen aždaha kimin, garnynyň üsti bilen pyçagyň arkasyna gaýyşdy. Kyryk Aly diýseň:

– Men beýle namyssyz görmedim, kömek ediň! – diýip gaçmaga durdy.

Bekir hoja onuň aýagyna eli ilteşen badyna urdy ýere pylçap, mündi temegine...

– Ulan, men seni öldürsem näm bolar öýdýäň?.. Ýurt bir mikropdan arassalanar! – diýip, bagyryp bögürüp ýapysdy kelleden. Pyçagy-da Kyryk Alynyň elinden gaňryp aldy:

– Ulan, men indi muny seniň niräňe soksamka?

– Etme tagsyr, eýleme tagsyr... Ojagyňa ýolum düşdi...

Hernä, eýtdi-beýtdi Kyryk Aly onuň aşagyndan sypybildi. Üç sany ýal ýagysynam alyp, gözden ýitdi. Bekir hojanyň döşi demir körügi ýaly larsyldap durdy.

Hojany öýe saldym, yzyndan itekläp otagyna dykdym, düşegine geçirdim. Hudaýa şükür, ýerine geçensoň sesi kesildi. Iki gije-gündizläp ýatdy, ýöne horruldysyndan ýaña daş-töwerekde oturar ýaly bolmady.

Kyryk Aly barada aýdanda bolsa... Ýurdy gulgula salan Kyryk Aly ýaly biri bir günüň içinde Bekir hojadan taýak iýip, dostlaryna:

– Indi bize bu jelegaýlarda durarlyk galmady, bu ýurt bize haram... Biz hojany sylap içmedik. Ýogsam iki bulgur jyňkydanda bu iş beýle bolmazdy... Hoja içginiň güýjüne bizi pese düşürdi. Hekemlik kadamyzam bozuldy. Hany, onda, Alla ýaryňyz – diýip, başyny alyp gidipdir. Hudaý bilsin, nirä gidipdir.

Bolup geçen masgaraçylygy kakama aýtmadyk. Ertesi gün günortanlar:

– Turanok welin, Bekir hoja ýa syrkawlapdyr, ýa-da çuň uka gitdi, goh edäýmäň, ýatsyn dynjyny alsyn – diýip, kakam öýde siňek uçurtmady.

Bekir hoja iki günden soň oýandy, ýüzüniň reňki öçüp gidipdir. Raýonymyzyň adamlary uludan-kiçä hemmesi gelip:

– Tagsyr, siziň saýaňyzda Kyryk Aly diýen beladan halas bolduk – diýip, Bekir hojanyň elini ogşap, minnetdarlyk bildirdiler.

Bekir hoja sakgalyny sypalan bolup:

– Biz ony imanyň güýji bilen gaçyrdyk – diýdi.

Bekir hoja alkyş barsyny aldy. Şondan bäri haçan kakam meniň bolşumy halamasa:

– Bekir hojany çagyraýsakmyka... – diýýär. Men bolsa gorkymdan şamlygymy öýde, kakam bilen bile edinýän.

Dostjan, görşüň ýaly hiç wagt dinsiziň hakyndan imansyz çykamaz. Ynha, ýedi yklyma eýgertmedik Kyryk Alynyň hakyndan Bekir hoja iman güýji bilen şeýdip geldi.

Eziz Nesiniň Eziz Nesinden saýlanlary / "Siziň ýurduňyzda eşek ýokmy?"

Terjime eden: Has TÜRKMEN. Satiriki hekaýalar